

Livānu kūdras fabrika strādā un gaida privatizāciju

● Kūdras produkcijas fasēšanas ceļš.

Livānu kūdras fabrika kopš 1995. gada novembra ir privatizējams valsts uzņēmums, bet privatizācijas jautājums līdz šim brīdim nav atrisinājies — nav ne privatizācijas noteikumu, ne arī noteikta objekta vērtība. Uzņēmuma nodokļu parādi, kopā ar kavējuma procentiem, šobrīd ir ap Ls 150000. Uzņēmuma priekšlikums ir šos parādus kapitalizēt, bet vai tā notiks, būs zināms tikai līdz ar privatizācijas noteikumu izstrādi.

Pēdējā laikā akcents gan tiek likts tieši uz lielo valsts uzņēmumu privatizāciju, tomēr, ja īstenosies apgalvojums, ka ar 1998. gada 1. janvāri Latvijā visi uzņēmumi būs privatizēti, tad savu nākošo saimnieku vai sadarbības partneri būs sagaidījusi arī kūdras fabrika. Šobrīd uzņēmums pats cenšas meklēt partnerus, kuriem būtu pieredze kūdras ražošanā un noieta tirgus iespējas, lai privatizācijas brīdī jau ar konkrētiem priekšlikumiem varētu nākt klajā Privatizācijas aģentūrā. Partneru piedāvātās idejas ir vairākas: vieni vēlas uzņēmumu sadalīt un izmantot tikai labākās atradnes un ražošanas korpusus, citi «iesaldēt» jaunapgūtos purva laukus, lai šos resursus izmantotu, kad pašiem savējie būs beigušies. Ir arī citi priekšlikumi, un visi tie jāizvērtē. »

Šobrīd kūdras fabrika, kā stāstīja uzņēmuma galvenais mehāniķis Pēteris Romanovskis, apsaimnieko ap 3000 ha, no kuriem ap 90% ir fabrikas lietošanā nodotās valsts mežu fonda zemes. Pašreiz no visas platības tiek izmantoti ap 20%. Pagājušā sezonā kurināmā gabalkūdra tika saražota ap 2000 t, pakaišu frēzkūdra ap 20 tūkst. m³, sūnu grieztā gabalkūdra ap 5000 m³. Līdz nākamās sezonas sākumam šo daudzumu plānots pārdot. Vietējais tirgus, sakarā ar bijušo lauksaimniecības uzņēmumu likvidāciju un pašreizējo zemnieku saimniecību finansiālajām problēmām, ir sarucis no 200 tūkst. t deviņdesmito gadu sākumā līdz 20 tūkst. t šīnī periodā (ieskaitot eksporta pasūtījumus). Vietējā tirgū pārdod kurināmo gabalkūdras un pakaišu sūnu kūdras, kā arī fasēto kūdras produkciju 170 l maisos presētā veidā un sūnu kūdras un dažādus substrātus 30 l maisos vaļējā veidā. Uz Itāliju, Vāciju, Holandi, Dāniju, Zviedriju, Norvēģiju tiek eksportēta iepakotā kūdra 150 l un 170 l maisos, uz Vācijas, Holandi arī sūnu gabalkūdra. Produkcijas iepakojuma jautājums tiek risināts kopā ar pasūtītāju, jo Latvijā iepakojamo materiālu atbilstoši ES standartiem neražo.

Ienākumi no eksporta ir 50%, lai gan pasūtītāji maksā mazāk kā uzņēmums vēlētos, jo viņiem neinteresē Latvijas cenu svārstības. Pašreiz lielāko produkcijas pašizmaksas daļu (70%) sastāda nodokļi un darba algas, vēl arī būvju un purvu uzturēšana. Pašreizējie ražošanas apjomi uzņēmumā peļņu nenes. Šī ap-

100 tūkst. t sezonā saražot varētu, arī ap 30 tūkst. t kurināmās frēzkūdras, ja būtu nepieciešams vietējai katlu mājai. Kā atzīst P. Romanovskis, ekonomiska un kvalitatīva sūnu pakaišu kūdras ieguvei ir padomju laika tehnoloģija, kurināmā gabalkūdras ieguves tehnoloģija pēdējos trijos gados ir apgūta pašu uzņēmumā, par pamatu ņemot ražošanu Baltkrievijā u.c. rūpniecās. Uzņēmumam noderējuši arī ārvalstu konsultantu ieteikumi par produkcijas kvalitātes prasībām pasaulē, jo piemēsu ierēdņiem eksporta produkcijas kvalitātes noteikumus neatrast.

Līdzīga profila uzņēmumi Latvijā ir Valkas, Valmieras, Rīgas, Bauskas, Rēzeknes, Jelgavas, Saldus, Liepājas rajonos, arī kaimiņos Aknīstes pagastā uzradusies vācu firma. Daudzi no šiem uzņēmumiem ir konkurenti transportēšanas ziņā, jo atrodas tuvāk ostām. Livānu kūdras fabrikai transportēšanas izmaksas vairākkārtīgi pārsniedz produkcijas cenu, risks ir arī dažādo valstu dažādie muitas noteikumi.

Daudziem kūdras ražotājiem stabils atspazs ir arī tas, ka viņu produkciju izmanto Rīgas TEC. Pirms vairākiem gadiem kūdra kā kurināmais tika izmantota arī Livānos, bet pēc katlu mājas pārbūvēšanas vietējā kurināmā izmantošanas iespējas domes līdzšinējās vadības nopietni vairs nav vērtējušas. Pēc kūdras fabrikas sniegtajiem datiem Enerģētikas attīstības aģentūrai u.c. organizācijām, 25-30 tūkst. t kurināmās frēzkūdras pilnīgi pietiktu pilsētas apkurināšanai, vēl Livānu apkārtnē ir pietiekoši arī zāģu skaidu un potenciālās šķeldas. Kā teica rūpniecības direktors L. Jakovels, nebūtu arī lieku transporta izdevumu, jo kūdras ieguve atrodas blakus sadedzināšanas vietai, un uz katlu māju ved sliežu ceļš. Protams, līdzekļi nepieciešami katlu mājas rekonstrukcijai.

Citas pašvaldības līdzīgos gadījumos ir ņēmušas kredītus, ieķīlājot uzstādīto iekārtu, vai saņēmušas dāvinājumus utt. Ja līdzekļi jāiegulda katlu mājas rekonstrukcijai, tad kamēr tos atpelnīs, apkures tarifi nesamazināsies, bet vēlāk pilsētai būtu papildus ienākumi, jo nauda paliktu Livānos. Bez tam, — gan kūdras ieguvē, gan sadedzināšanā tiktu nodarbināti vietējie iedzīvotāji. Neatkarīgi no kurināmā veida, pašreiz problēma ir ēku siltumizolācija, siltumtrašu stāvoklis, siltumapgādes regulācija, un finansējums ir jāatrod arī šo lietu sakārtošanai.

Šobrīd Livānu kūdras fabrika cer noturēties un ražošanas profilu nemainīt, un kā teica P. Romanovskis, jācer, ka privatizācijas brīdī būs teikšana arī vietējam kolektīvam. Šobrīd uzņēmumā nodarbināti ap 50 cilvēki, sezonā vēl 15-10 nāk klāt. Kūdras ražošanai Latvijas mācību iestādes speciālistus nesagatavo,